

รายวิชาสังคมศึกษา

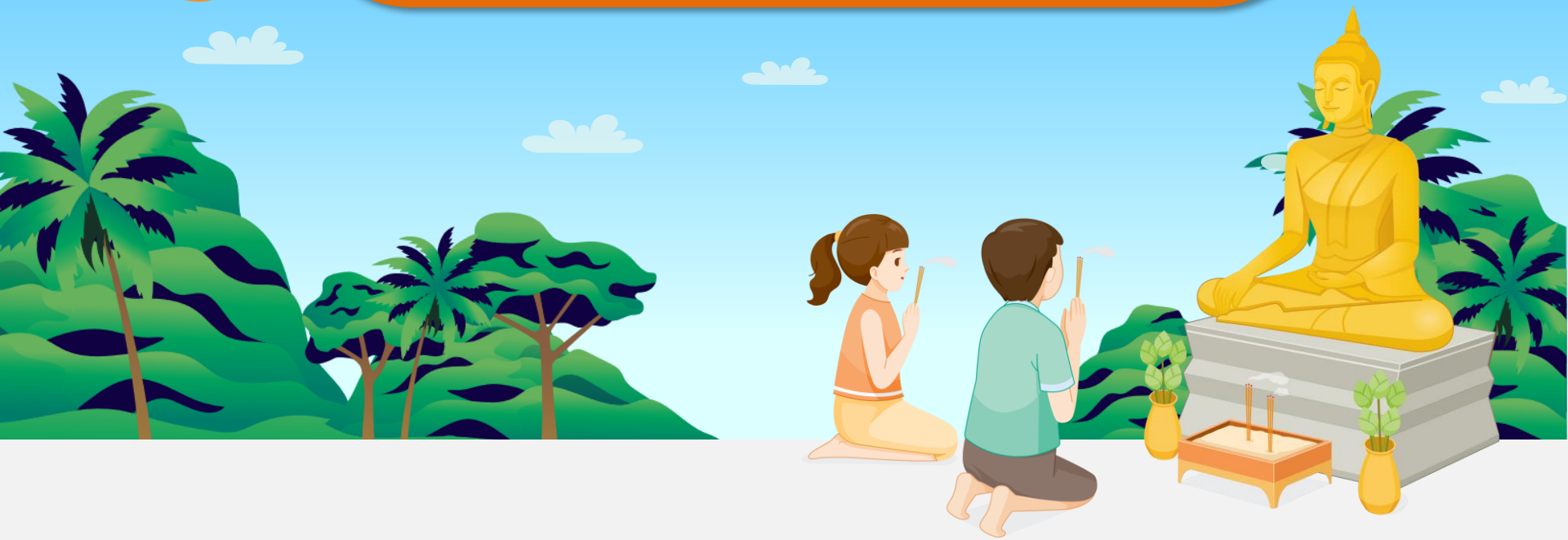
รหัสวิชา สด๕๑๐๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

เรื่อง โอวาท ๓ ทำความดีและ
ทำจิตใจให้บริสุทธิ์

ครูผู้สอน ครูนจรัล สุขเจริญ
ครูสุกฤษา นกเทียน

โอวาท ๓ ทำความดีและ
ทำจิตใจให้บริสุทธิ์

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายเกี่ยวกับหลักโอวาท ๓ เรื่องทำความดีและ
ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ได้
๒. วิเคราะห์ถึงแนวทางปฏิบัติตามหลักโอวาท ๓
ในการทำความดีและทำจิตใจให้บริสุทธิ์ได้
๓. ตระหนักในความสำคัญของการปฏิบัติตามหลักโอวาท ๓

ทำความดี

เบญจธรรม

บุญกิริยาวัตถุ ๓

อคติ ๔

อิทธิบาท ๔

กัตถุญญกตเวทิต่อ
พระพุทธศาสนา

มงคล ๓๘

เบญจธรรม

เบญจธรรม

เบญจธรรม คือ ข้อปฏิบัติตามหลัก
พระพุทธศาสนา มี ๕ ประการ ดังนี้

๑. เมตตากรุณา คือ มีความรัก ความปรารถนาดีต่อผู้อื่น

๒. สัมมาอาชีพะ คือ ประกอบอาชีพสุจริต

๓. กามสังวร คือ มีความสำรวมในกาม

๔. ลัจจะ คือ มีความซื่อสัตย์

๕. สติสัมปชัญญะ คือ มีความระลึกได้และความรู้ตัว

บุญกิริยาวัตถุ ๓

บุญกิริยาวัตร ๓

คือ หลักการทำบุญอันเป็นที่สำเร็จ
ผลแห่งความสุข คำว่า “บุญ” คือความดี

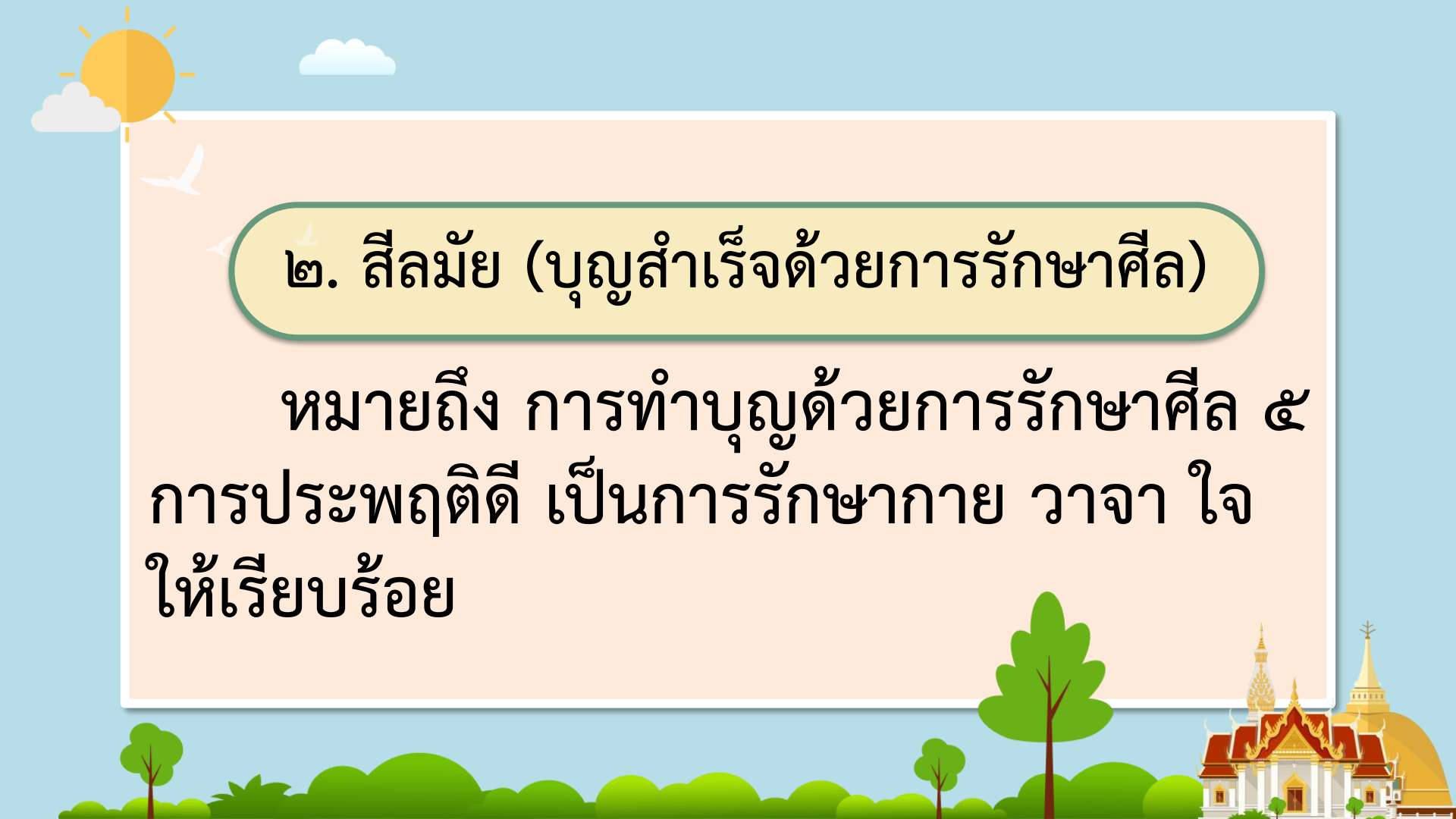

๑. ทานมัย (บุญสำเร็จด้วยการให้)

หมายถึง การทำบุญหรือทำความดีด้วยการแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น เช่น อาหาร เสื้อผ้า

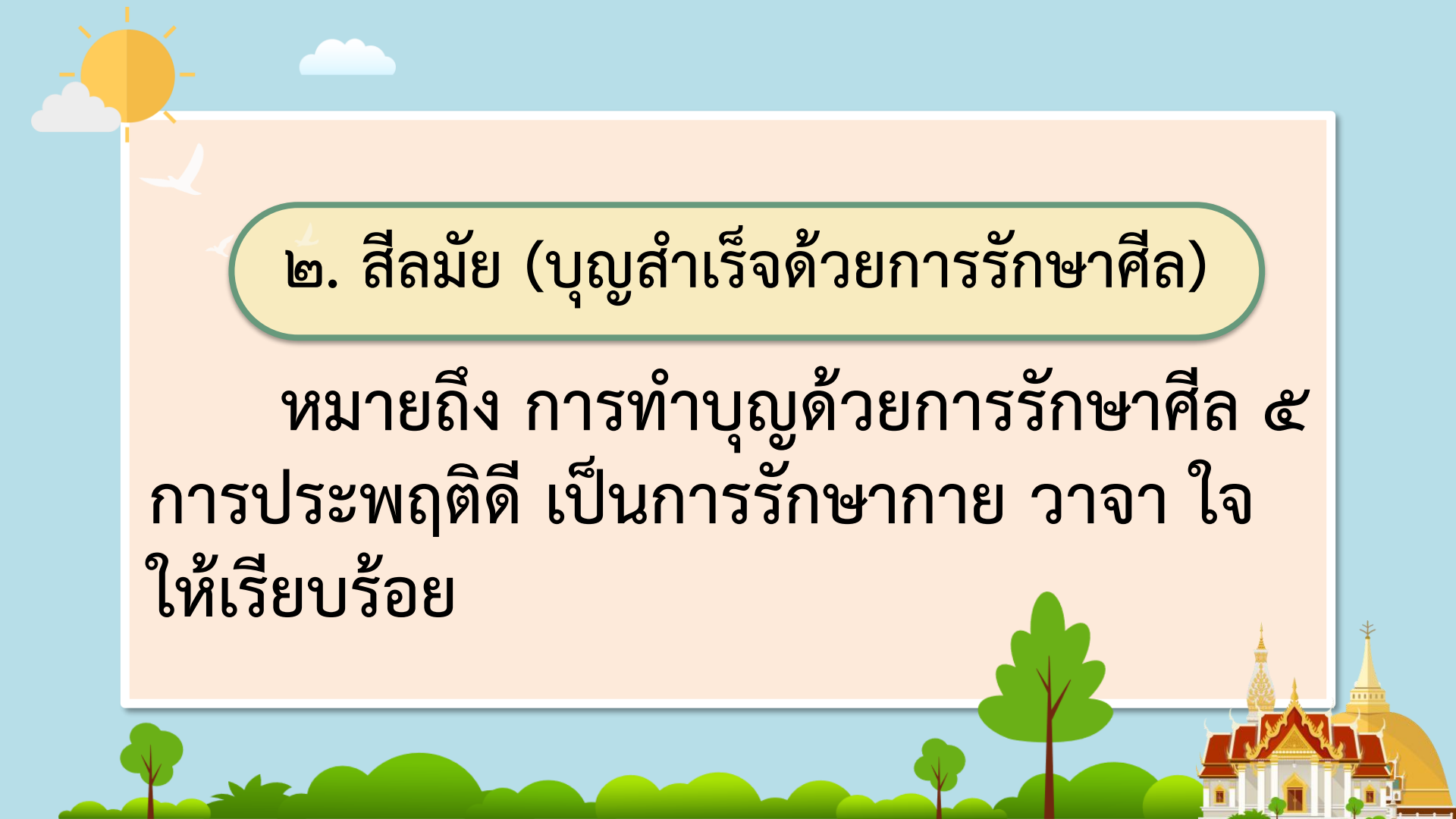

๒. สីลมัย (บุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล)

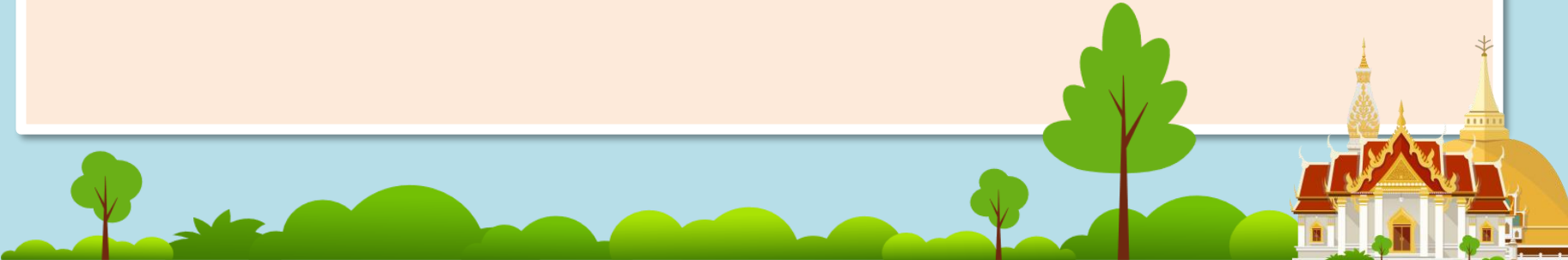
หมายถึง การทำบุญด้วยการรักษาศีล ๕
การประพฤติดี เป็นการรักษากาย วาจา ใจ
ให้เรียบร้อย

๓. ภาวนามัย (บุญสำเร็จด้วยการภาวนา)

หมายถึง การทำบุญด้วยการฝึกอบรมจิตใจ
ให้มีความสุข

อক্তি ๔

๑. ฉันทาคติ (ความลำเอียงเพราะความรัก)

กชกรเป็นคนขี้เกียจไม่รับผิดชอบงาน
ที่ได้มอบหมาย เมื่อมีการเลือก
หัวหน้าห้อง กชกรกลับได้รับเลือก
เพราะ เพื่อน ๆ ของเธอช่วยเหลือ

กชกร

๒. โทษาคติ (ลำเอียงเพราะไม่ชอบพอกัน)

เช่น อาจารย์ เป็นหัวหน้ากลุ่ม
ไม่ชอบพงศธร เมื่อแจกของให้เพื่อน
ในกลุ่ม อาจารย์ก็แจกให้แกคนอื่น
แต่ไม่แจกให้พงศธร

๓. โมหาคติ (ลำเอียงเพราะงมงาย)

มะลิ

ทับทิม

การทำไปเพราะความไม่ฉลาดของบุคคล เช่น มะลิชอบเข้าข้างทับทิม เมื่อทับทิมบอกว่าเพื่อนคนไหนนิสัยไม่ดีมะลิก็จะเชื่อไม่ได้คิดไตร่ตรองให้รอบคอบ

๔. ภัยาคติ(ล่าเหยียงเพราะกลัว)

ความกลัวว่าจะมีภัยจึงเกิด
ความล่าเหยียง เช่น

อิทธิบาท ๕

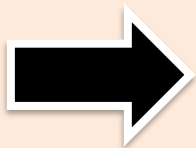
อิทธิบาท ๔

หมายถึง เครื่องมือทำให้บรรลุถึงความสำเร็จ
ในการทำงาน ๔ ประการ

ฉันทะ

ความรักงานที่ทำ

นักเรียนมีความรักในการเรียน
ครูตั้งใจสอนให้ความรู้แก่นักเรียน

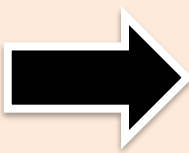

แหล่งที่มา :<https://www.trueplookpanya.com/education/content/68010/-teaartedu-teaart-teaarttea->

วิริยะ

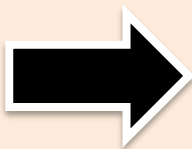
ความเพียรพยายามทำ
สิ่งนั้นให้สำเร็จ

มีความมุ่งมั่น ตั้งใจในการทำงาน
ไม่ท้อถอยต่อความยากลำบาก
มีความอดทนต่อสิ่งที่ทำ

จิตตะ

ความเอาใจใส่กับงานที่ทำ

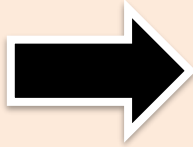

เอาใจใส่สอดส่องกับงานที่ทำ
ไม่วอกแวก

แหล่งที่มา : <http://52040592sunita.blogspot.com/2012/01/7.html>

วิมังสา

พิจารณาไตร่ตรอง

ตรวจสอบงานที่ทำว่า
มีความถูกต้องเหมาะสมหรือไม่
และหาวิธีแก้ปัญหา

แหล่งที่มา : <http://52040592sunita.blogspot.com/2012/01/7.html>

กัตัญญุกตเวที่ต่อพระพุทธศาสนา

กตัญญูกตเวทิต่อพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มีคุณประโยชน์ต่อชาวพุทธทุกคน ทำให้ชาวพุทธมีความสุขสงบ ดังนั้นพุทธศาสนิกชนทั้งหลายจึงแสดงความกตัญญูกตเวทิต่อพระพุทธศาสนา เช่น แสดงความเคารพต่อพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามหลักธรรมเป็นนิจ

มงคล ๓๘

มงคล ๓๘

คือ ธรรมที่นำมาซึ่งความสุขความเจริญ
ของชีวิต มี ๓๘ ประการ ในชั้นนี้กำหนดให้ศึกษา
๓ ประการ ดังนี้

มงคล ๓๘

ไม่รู้ ไม่เรียน

การทำงานไม่เอาถูล

มีความอดทน

ใ้รู้ ใ้เรียน

การทำงานไม่เอาถูล

มีความรับผิดชอบ

ไม่มีความรับผิดชอบ

มีความอดทน

ความอดทน อดกลั้น ทนต่อความเหนื่อยยาก
และทนความลำบากต่าง ๆ เช่น

อดทนต่อความลำบาก

แหล่งที่มา :

<https://software.thaiware.com/download/%E0%B8%AA%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%9E%E0%B8%AD%E0%B8%B2%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A8/> <https://www.pinterest.com/pin/634655772485667278/>

อดทนต่อความเจ็บปวด

แหล่งที่มา : <https://www.facebook.com/415662098488003/posts/1466598680061001/>

คำถามชวนคิด

ให้นักเรียนลองยกตัวอย่าง

หลักโอวาท ๓ ทำความดี

มา ๑ หลักธรรมพร้อมทั้งบอกแนวทาง

การปฏิบัติตน

คำตอบ เบญจธรรม

แนวทางที่สามารถปฏิบัติได้
เช่น มีความเมตตาต่อผู้อื่น ซื่อสัตย์
ไม่พูดโกหก

คำถามชวนคิด

การที่ทำให้จิตใจให้บริสุทธิ์

นักเรียนสามารถทำได้โดยวิธีใด

คำตอบ

นั่งสมาธิ สวดมนต์ อ่านหนังสือ
จะได้มีจิตใจสงบ มีสมาธิ

ทำจิตใจให้บริสุทธิ์

นั่งสมาธิ

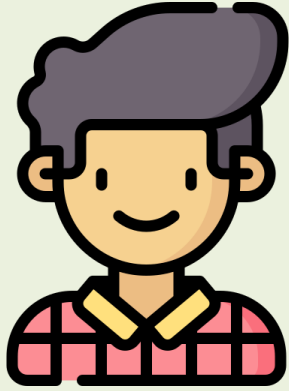

แหล่งที่มา :

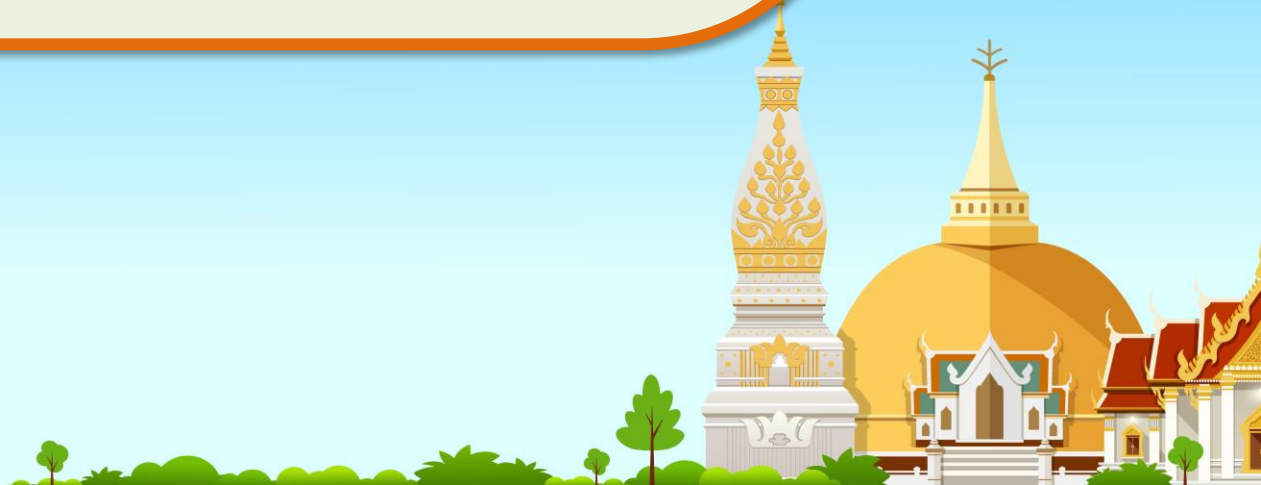
<https://www.silpathai.net/%E0%B9%83%E0%B8%BA%E0%B9%82%E0%B8%9E%E0%B8%A5%E0%B8%B1%E0%B8%87%E0%B8%88%E0%B8%B4%E0%B8%95%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B9%84%E0%B8%94%E0%B9%89%E0%B8%9C%E0%B8%A5%E0%B8%94%E0%B8%B5/>

ไหว้พระ สวดมนต์

ชั้นปฏิบัติ

คำชี้แจง

ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ ๕

เรื่อง โอวาท ๓ : ทำความดีและทำจิตใจให้บริสุทธิ์

คำชี้แจง

คำชี้แจงกิจกรรมนักเรียน

ให้นักเรียนทำใบงานที่ ๕
เรื่อง โอวาท ๓ : ทำความดี
และทำจิตใจให้บริสุทธิ์

คำชี้แจงครูปลายทาง

๑. ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ ๕
เรื่อง โอวาท ๓ : ทำความดีและ
ทำจิตใจให้บริสุทธิ์
๒. ครูเดินดูและให้ความช่วยเหลือตาม
ความเหมาะสม

ใบงานที่ ๕ เรื่อง โอวาท ๓ : ทำความดีและทำจิตใจให้บริสุทธิ์
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง ปฏิบัติมาเป็นกิจ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง โอวาท ๓ : ทำความดีและทำจิตใจให้บริสุทธิ์
รายวิชา สังคมศึกษา รหัส ส๑๕๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

คำชี้แจง: นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น ๕ กลุ่ม กลุ่มละเท่า ๆ กัน ร่วมกันจับสลากเลือก
อภิปรายข้อมูลความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมที่สอดคล้องกับการทำความดีในโอวาท ๓ ให้
เพื่อนฟังตามหัวข้อ ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ เบญจธรรม

กลุ่มที่ ๒ บุญกิริยาวัตถุ ๓

กลุ่มที่ ๓ อิทธิบาท ๔

กลุ่มที่ ๔ ความกตัญญูกตเวทิต่อพระพุทธศาสนา

กลุ่มที่ ๕ มงคล ๓๘

เมื่อจบการอภิปรายของทุกกลุ่ม ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น
แล้วสรุปเป็นความคิดรวบยอด โดยใช้คำถาม ดังนี้

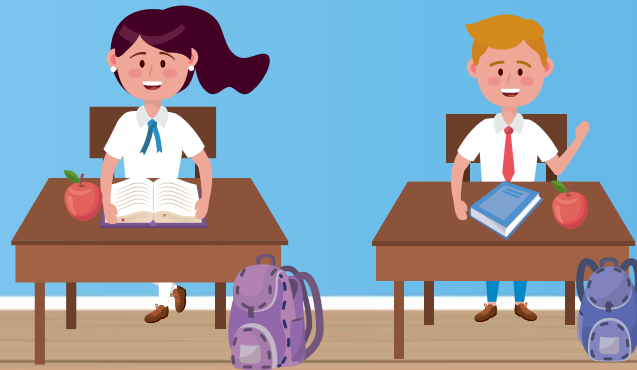
๑. หลักธรรมเบญจธรรมมีความสำคัญต่อผู้ปฏิบัติอย่างไร

.....
.....

๒. หลักธรรมบุญกิริยาวัตถุ 3 ส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติทำความดีอย่างไรบ้าง

.....
.....

ใบงานที่ ๕

๓. การปฏิบัติตามหลักธรรมอริยาบท 4 ส่งผลต่อผู้ปฏิบัติอย่างไร

---

๔. นักเรียนจะปฏิบัติตนเพื่อแสดงความกตัญญูคุณเวทิต่อพระพุทธศาสนา
อย่างไร

---

๕. การนำหลักมงคล ๓๘ มาปฏิบัติ จะก่อให้เกิดผลดีต่อนักเรียนอย่างไร

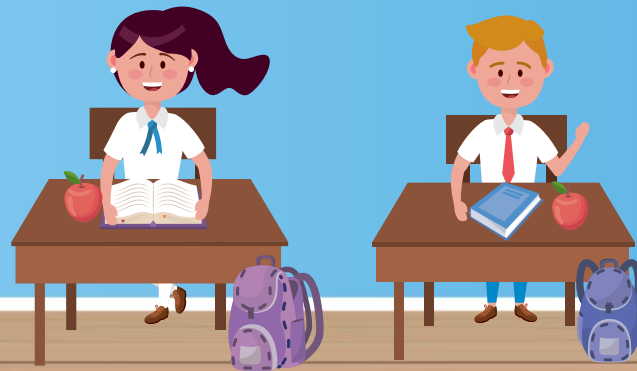
---

๖. นักเรียนมีแนวทางการทำความดีเพื่อตนเองและบุคคลอื่นอย่างไร

ใบงานที่ ๕

กลุ่มที่ ๑ เบญจธรรม

กลุ่มที่ ๒ บุญกิริยาวัตถุ ๓

กลุ่มที่ ๓ อิทธิบาท ๔

กลุ่มที่ ๔ ความกตัญญูกตเวทีต่อพระพุทธศาสนา

กลุ่มที่ ๕ มงคล ๓๘

เมื่อจบการอภิปรายของทุกกลุ่ม ให้นักเรียนร่วมกัน
แสดงความคิดเห็น แล้วสรุปเป็นความคิดรวบยอด โดยใช้คำถาม ดังนี้

๑. หลักธรรมเบญจธรรมมีความสำคัญต่อผู้ปฏิบัติอย่างไร

ตอบ .....

๒. หลักธรรมบุญกิริยาวัตถุ 3 ส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติทำความดีอย่างไรบ้าง

ตอบ .....

๓. การปฏิบัติตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อผู้ปฏิบัติอย่างไร

ตอบ .....

๔. นักเรียนจะปฏิบัติตนเพื่อแสดงความกตัญญูกตเวทิต่อพระพุทธศาสนาอย่างไร

ตอบ .....

๕. การนำหลักมงคล ๓๘ มาปฏิบัติ จะก่อให้เกิดผลดีต่อนักเรียนอย่างไร

ตอบ .....

๖. นักเรียนมีแนวทางการทำความดีเพื่อตนเองและบุคคลอื่นอย่างไร

๑. หลักธรรมเบญจธรรมมีความสำคัญต่อผู้ปฏิบัติอย่างไร

ตอบ .....ทำให้เป็นผู้มีความเมตตาปรารถนาดีต่อผู้อื่น เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์
สุจริต เป็นผู้ที่ยุติการยับยั้งควบคุมกาย วาจา และใจ.....

๒. หลักธรรมบุญกิริยาวัตถุ 3 ส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติทำความดีอย่างไรบ้าง

ตอบ.....ทำให้เป็นบุคคลผู้รู้จักเสียสละ ทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เป็นผู้ที่มีระเบียบ
วินัยทางกาย วาจา และใจ .....

๓. การปฏิบัติตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อผู้ปฏิบัติอย่างไร

ตอบ .....ทำให้ประสบความสำเร็จในด้านการเรียน การทำงาน.....

๔. นักเรียนจะปฏิบัติตนเพื่อแสดงความกตัญญูทเวที่ต่อพระพุทธศาสนาอย่างไร

ตอบ .....ปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
ช่วยกันบำรุงรักษาศาสนวัตถุและศาสนสถาน เข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา.....

๕. การนำหลักมงคล ๓๘ มาปฏิบัติ จะก่อให้เกิดผลดีต่อนักเรียนอย่างไร

ตอบ .....เป็นคนมีความรับผิดชอบ มีความอดทน และจะประสบความสำเร็จในชีวิต.....

๖. นักเรียนมีแนวทางการทำความดีเพื่อตนเองและบุคคลอื่นอย่างไร

ตอบ .....การทำความดีเพื่อตนเอง เช่น การตั้งใจศึกษาเล่าเรียน หมั่นศึกษาหา
ความรู้ มีวินัยในตนเอง การทำความดีเพื่อบุคคลอื่น เช่น มีน้ำใจแบ่งปันสิ่งของแก่ผู้อื่น.....

สรุปบทเรียน

การปฏิบัติตนตามหลักโอวาท ๓ ในการทำความดีนั้น

คือ การประพฤติตนตามหลักธรรมต่าง ๆ เช่น เบญจธรรม ภาวนา ๔
อิทธิบาท ๔ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเจริญในชีวิต ส่วนการทำจิตใจให้บริสุทธิ์นั้น
สามารถปฏิบัติได้หลายรูปแบบ ทั้งการทำสมาธิ สวดมนต์ อ่านหนังสือ
เป็นการฝึกอบรมจิตใจ ให้มีความสงบ เพื่อให้เกิดปัญญา นับเป็นหลักการ
ที่ชาวพุทธทุกคนควรปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง ความสำคัญของพระไตรปิฎก

สิ่งที่ต้องเตรียม

ใบงานที่ ๖

เรื่อง ความสำคัญของพระไตรปิฎก

สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th

